

СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ ТА ЄС У СФЕРІ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Палінчак Микола Михайлович

*доктор політичних наук, професор,
професор кафедри міжнародної політики,
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»*

Москаленко Діана Василівна

*магістр,
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»*

Турецький Дмитро Дмитрович

*аспірант,
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»*

Інноваційно-індустріальна діяльність має пряму кореляцію до економічного розвитку, незалежно від держави в якій вона відбувається. Для України така діяльність має особливе значення, так як вона збільшує шанси для прискореного економічного відновлення та зростання, що є особливо актуальним в умовах майбутньої повоєнної відбудови. В умовах постійної боротьби з негативними зовнішніми та внутрішніми чинниками, в українському виробництві та експорті переважали аграрні товари та ресурси, що шкодить загальним позиціям українського виробника на ринку. Для того щоб це змінити, вітчизняному виробнику потрібно збільшувати кількість контактів та співпрацю з міжнародними партнерами, які можуть принести додаткові інвестиції та покращити інвестиційну привабливість країни [1]. Такі дії дозволять збільшити притік капіталу та максимізувати ефективність його використання.

У контексті співпраці з Європейським Союзом, інноваційно-інвестиційна діяльність має ще більшу вагу, так як вона сприяє зближенню рівнів технологічного та економічного рівнів розвитку. Поглиблення співробітництва України та ЄС є ключем до зростання економіки та вітчизняного виробництва з подальшою інтеграцією українських виробників та підприємств до європейського ринку. Враховуючи інвестиційні та торгові відносини між сторонами, є очевидна залежність української економіки від потоків коштів з Європейського Союзу, так як 80% прямих інвестицій в Україну у довоєнні роки надходило з Європи, в той час як країни Союзу є основними імпортерами вітчизняних товарів [2]. Така

взаємозалежність створює передумови для поглиблення співпраці та її розширення.

Розвиток такої кооперації ведеться посередництвом різноманітних проєктів розвитку та інноваційних програм, що діють в інтересах обох країн. Основним методом залучення зусиль ЄС до інвестиційно-інноваційного розвитку України є гранти, що видаються різноманітним вітчизняним виробникам з метою їх підтримки та покращення виробничого потенціалу. Незважаючи на двосторонню натуру явища співпраці, українська сторона в більшості випадків виступає як приймач дотацій та інвестицій, продукуючи товари та ресурси, що потім виходять на європейські ринки. Такі відносини є продуктом недоліків фінансової та законодавчої складових України як держави. Окрім згаданих обмежувальних факторів, останніми роками Україна потерпала від пандемії COVID-19, її наслідків та воєнної агресії РФ, що значно зупиняє інноваційно-інвестиційну діяльність. Тим не менш, такий напрямок кооперації приносить більше позитиву, аніж негативу, так як він дозволяє розширити внутрішнє виробництво та вивести його на вищий, міжнародний рівень.

В новітній час такі програми розвитку спрямовуються на відновлення від наслідків воєнної агресії РФ, реформ у політичній системі та секторального розвитку. Прикладом є Ukraine Facility Plan, згідно з яким на реалізацію цих цілей ЄС виділяє 50 мільярдів євро на період 2024–2027 [3]. Враховуючи сучасний інвестиційний клімат України, все більше і більше таких проєктів буде спрямовано на відновлення з залученням інвестицій, виключаючи або зменшуючи вагу інноваційної складової. Такі зміни є необхідними, так як для реалізації інновацій потрібно підготувати міцне економічне підґрунтя, що може бути досягнутим лише посередництвом активної інвестиційної діяльності.

Ще одним напрямком відновлення у співпраці України та ЄС є Горизонт Європа, що фокусується на бізнес-ініціативах. Ця програма націлена на здійснення інноваційних проєктів, що допоможуть у розвитку Європейської політики зеленого та цифрового переходу [4]. Це одна з найбільш інноваційно-націлених програм українсько-європейської співпраці що допомагає вітчизняним виробникам отримати гранти на розвиток ідей, які можуть змінити ринок. Обмежене існування таких ініціатив показова, так як наразі Україна потребує прямих інвестицій, що дозволять відновити втрачені потужності. Зважаючи на широке використання застарілих методів, вливання нового потенціалу зможе не тільки допомогти у відбудові, але й інтегрувати інновації, виконуючи дві ключові функції одночасно.

Існують різноманітні методи прискорення дії інноваційно-інвестиційної співпраці України та ЄС, що можуть потенційно залучити зовнішніх інвесторів. Серед таких – індустріальні парки, що створюють

інвестиційно привабливі регіони, де у вітчизняних виробників є можливість формувати об'єднання з метою спільного виробництва та прискореного розвитку обраної галузі. Існування таких зон дозволяє залученню зовнішніх інвестицій та прискорення темпів розвитку завдяки зменшенню податкового тиску та ширшим можливостям у внутрішній співпраці учасників. В умовах сучасного «інвестиційного голоду», спричиненого війною, залучення інвестицій посередництвом індустріальних парків є найбільш ймовірним шансом примножити міжнародну співпрацю за межами грантів [5]. Інтегрування міждержавних контактів між вітчизняними та європейськими виробниками дозволить поглибити співпрацю між Україною та ЄС, прискорюючи європейську інтеграцію та спрощуючи подальший економічний розвиток.

Така інноваційна діяльність має бути пріоритетом будь-якої інвестиційної кооперації між Україною та іноземними партнерами. Тривале використання та вливання коштів у застарілі технології призводить до стагнації виробництва та провокує зменшення конкурентоздатності вітчизняних виробників на зовнішніх ринках [5]. Залучення стабільних ланцюгів фінансування та створення умов їх успішного функціонування є головною метою будь-якої міжнародної співпраці за участі України.

Загалом, історія співпраці України та ЄС у сфері інноваційно-інвестиційної діяльності більше схилилася в сторону інвестицій, що через проблематичну природу ведення бізнесу в Україні гальмувало як інноваційний, так й інвестиційний розвиток. Залучення методів збільшення інвестиційної привабливості та полегшення залучення зовнішніх партнерів сприятиме примноженню таких ініціатив як Ukraine Facility Plan та Горизонт Європа. Ведення такого напрямку є в інтересах обох сторін співпраці, а особливо для України, так як незважаючи на тривалі періоди розвитку, вітчизняний експорт залишався на рівні аграрного та ресурсного постачання. Зміщення ситуації в сторону більш технологічно-залежного та інноваційного виробництва не тільки покращить позиції України на міжнародних ринках, а й допоможе примножити потенційних партнерів для подальшої співпраці.

Список використаних джерел:

1. Грігерман Є. Інноваційно-інвестиційний розвиток: сутність та концептуальні підходи. *Київський економічний науковий журнал*. 2024. № 4. С. 54–60. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2024-4-7> (дата звернення: 15.10.2024).

2. Свистун Т.В. Розвиток співробітництва України та ЄС у сфері інноваційно-інвестиційної діяльності: кваліфікаційна робота на здобуття кваліфікаційного ступеня магістра: спец. 292 – міжнародні економічні відносини / наук. кер. Н.О. Татаренка. Київ : Національний авіаційний університет, 2021. 112 с.

3. Програма підтримки економіки Ukraine Facility Plan. URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua> (дата звернення: 15.10.2024).

4. Горизонт Європа для бізнесу. URL: <https://horizon-europe.org.ua/uk/participate/for-business/> (дата звернення: 15.10.2024).

5. Забарна Е. Інноваційні інвестиції як забезпечення сталого розвитку регіонів України у поствоєнний період. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-103>